

Brüssel, 20.5.2020
COM(2020) 521 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

**milles käsitletakse Poola 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu
arvamus Poola 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta**

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS,

milles käsitletakse Poola 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Poola 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) 17. detsembril 2019 võttis komisjon vastu iga-aastase kestliku majanduskasvu strateegia, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2020) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. 17. detsembril 2019 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Poolat ühe liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 26. veebruaril 2020 avaldati 2020. aasta aruanne Poola kohta². Selles hinnati Poola edusamme nõukogu poolt 9. juulil 2019 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel,³ varasematel aastatel vastu võetud soovitude järelmeetmeid ja Poola edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) 11. märtsil 2020 kuulutas Maailma Terviseorganisatsioon ametlikult COVID-19 puhangu ülemaailmseks pandeemiaks. See on tõsine rahvatervisealane hädaolukord, mis mõjutab kodanikke, ühiskonda ja majandust. See seab riiklikud tervishoiusüsteemid suure surve alla, tekitab häireid üleilmsetes tarneahelates,

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² SWD(2020) 520 final.

³ ELT C 301, 5.9.2019, lk 117.

põhjustab volatiilsust finantsturgudel ja tarbijanõudluse šokke ning mõjutab negatiivselt paljusid sektoreid. See ohustab inimeste töökohti ja sissetulekut ning ettevõtete äritegevust. See on toonud kaasa suure majandusšoki, millel on juba praegu Euroopa Liidus tõsised tagajärjed. 13. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise,⁴ milles kutsutakse üles võtma kriisile reageerimiseks koordineeritud majanduslikke meetmeid, kaasates kõik osalised nii riiklikul kui ka liidu tasandil.

- (4) Mitu liikmesriiki on kuulutanud välja eriolukorra või võtnud erakorralisi meetmeid. Kõik erakorralised meetmed peavad olema rangelt proportsionaalsed, vajalikud, ajaliselt piiratud ning kooskõlas Euroopa ja rahvusvaheliste standarditega. Nende üle tuleks teha demokraatlikku järelevalvet ja sõltumatut kohtulikku kontrolli.
- (5) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta⁵. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud klausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majandussurutise ajal. Komisjon jagas oma teatises nõukoguga seisukohta, et arvestades COVID-19 puhangust tingitud eeldatavat tõsist majandussurutist, võimaldab praegune olukord klausli aktiveerida. 23. märtsil 2020 nõustasid liikmesriikide rahandusministrid komisjoni hinnanguga. Üldise vabastusklausli aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Lisaks võib nõukogu parandusliku osa puhul teha komisjoni soovitusel otsuse võtta vastu muudetud eelarvekurss. Üldine vabastusklausel ei peata stabiilsuse ja kasvu pakti kohaseid menetlusi. See võimaldab liikmesriikidel kalduda kõrvale tavapärastelt kohaldatavatest eelarvenõuetest ning komisjonil ja nõukogul võtta pakti raames vajalikke poliitika koordineerimise meetmeid.
- (6) Jätakuvaid meetmeid on vaja pandeemia leviku piiramiseks ja kontrollimiseks, riiklike tervishoiusüsteemide vastupanuvõime tugevdamiseks, sotsiaal-majanduslike tagajärgede leevendamiseks ettevõtetele ja majapidamistele suunatud toetusmeetmete abil ning piisavate tervishoiu- ja ohutustingimuste tagamiseks töökohal, et taastada majandustegevus. Liit peaks täiel määral kasutama tema käsutuses olevaid mitmesuguseid vahendeid, et toetada liikmesriikide jõupingutusi nendes valdkondades. Samal ajal peaksid liikmesriigid ja liit tegema koostööd, et valmistada ette meetmed, mille toel taastada ühiskonna ja majanduse tavapärane toimimine ning kestlik majanduskasv, lõimides neisse muu hulgas ülemineku rohelisele majandusele ja digitehnoloogiale ning tehes kriisist põhjalikud järeldused.
- (7) COVID-19 kriis on toonud esile paindlikkuse, mida ühtne turg pakub erakorraliste olukordadega kohanemiseks. Kuid selleks, et tagada kiire ja sujuv liikumine taastumisetappi ning kaupade, teenuste ja töötajate vaba liikumine, tuleb ühtse turu tavapärast toimimist takistavad erakorralised meetmed kaotada, niipea kui need ei ole enam hädavajalikud. Praegune kriis on näidanud, et tervishoiusektoris on vaja kriisiks valmisoleku kavasid, mis hõlmavad eelkõige täiustatud hankestrateegiaid, mitmekesistatud tarneahelaid ja elutähtsa varustuse strateegilisi varusid. Need on laiemate kriisiks valmisoleku kavade väljatöötamise peamised elemendid.

⁴ COM(2020) 112 final.

⁵ COM(2020) 123 final.

- (8) Liidu seadusandja on juba muutnud asjaomaseid õigusraamistikke,⁶ et võimaldada liikmesriikidel mobiliseerida kõik Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamata vahendid, et nad saaksid leevendada COVID-19 pandeemia erakordset mõju. Need muudatused annavad suurema paindlikkuse ning lihtsustavad ja ühtlustavad menetlusi. Selleks et leevendada survet rahavoogudele, võivad liikmesriigid eelarveaastal 2020–2021 kasutada ka 100 % suurust liidu eelarvest kaasrahastamise määra. Poolat julgustatakse neid võimalusi täielikult ära kasutama, et aidata probleemidest kõige rohkem mõjutatud üksikisikuid ja sektoreid.
- (9) Pandeemia sotsiaal-majanduslikud tagajärjed on erineva spetsialiseerumise tõttu piirkondade lõikes tõenäoliselt erinevad. Sellega kaasneb oht, et piirkondlikud erinevused Poolas suurenevad. Arvestades ohuga, et liikmesriikidevaheline lähenemisprotsess võib ajutiselt seiskuda, nõuab praegune olukord sihipäraseid poliitikameetmeid.
- (10) Poola esitas 29. aprillil 2020 oma 2020. aasta riikliku reformikava ja 30. aprillil 2020 oma 2020. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (11) Poola suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa.
- (12) 13. juulil 2018 soovitas nõukogu Poolal tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär⁷ ei ületaks 2019. aastal 4,2 %, mis vastab aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Komisjoni üldhinnang kinnitab, et 2019. aastal ja 2018.–2019. aasta koguarvestuses kaldutakse keskpika perioodi eelarveeesmärgi saavutamiseks soovitatud kohandamiskavast märkimisväärselt kõrvale. Võttes arvesse üldise vabastusklausli aktiveerimist, ei ole edasised sammud märkimisväärselt kõrvalekalde menetluse raames Poola puhul siiski õigustatud.
- (13) Valitsuse 2020. aasta lähenemisprogrammi kohaselt nominaalne eelarvepositsioon halveneb: eelarvepuudujääk suureneb 0,7 %-lt SKPst 2019. aastal 8,4 %-le SKPst 2020. aastal. Valitsemissektori võla suhe SKPse, mis 2019. aastal vähenes 46,0 %ni, peaks suurenema 2020. aastal 55,2 %ni. Makromajanduslikke ja eelarveväljavaateid mõjutab COVID-19 pandeemiast tingitud suur ebakindlus.
- (14) Vastuseks COVID-19 pandeemiaele ja osana koordineeritud liidu lähenemisviisist on Poola võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervishoiusüsteemi suutlikkust, ohjeldada pandeemiat ning anda abi kriisist eriti palju mõjutatud inimestele ja sektoritele. 2020. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on nende eelarvemeetmete maht

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. märtsi 2020. aasta määrus (EL) 2020/460, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013 ja (EL) nr 508/2014 seoses erimeetmetega investeringute kaasamiseks liikmesriikide tervishoiusüsteemidesse ja muudesse majandussektoritesse, et reageerida COVID-19 puhangule (koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatus) (ELT L 99, 31.3.2020, lk 5) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2020. aasta määrus (EL) 2020/558, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1301/2013 ja (EL) nr 1303/2013 seoses erimeetmetega erandliku paindlikkuse lubamiseks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamisel, et reageerida COVID-19 puhangule (ELT L 130, 24.4.2020, lk 1).

⁷ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutus põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktidekohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

3,2 % SKPst ja need hõlmavad toetusi füüsilisest isikust ettevõtjatele ja mittestandardsete töölepingute alusel töötavatele isikutele, ettevõtete vabastamist sotsiaalkindlustusmaksetest (need maksab riik) ning palgatoetusi teatavate ettevõtete jaoks. Lisaks on Poola teatavaks teinud meetmed, millel ei ole otsest mõju eelarvele, kuid mis aitavad toetada ettevõtete likviidsust, nt laenugarantiid ettevõtetele. Läheneemisprogrammis esitatud meetmete mõju eelarvele erineb peamiselt ettevõtetele antud laenude käsitlemise tõttu. Kooskõlas ametiasutuste teadetega põhineb komisjoni prognoos eeldusel, et laenu mahus ligikaudu 2¾ protsendipunkti SKPst, arvestatakse ümber toetusteks ja kajastatakse seega 2020. aastal kuludena. Üldiselt on Poola võetud meetmed kooskõlas suunistega, mis on esitatud komisjoni teatises „Euroopa koordineeritud majanduslikud meetmed COVID-19 puhangule reageerimiseks“. Nende meetmete täielik rakendamine, millele järgneb eelarvepoliitika ümbersuunamine keskpika perioodi usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, kui majandustingimused seda võimaldavad, aitab kaasa riigi rahanduse jätkusuutlikkuse säilitamisele keskpikas perspektiivis.

- (15) Kui poliitikat ei muudeta, on Poola valitsemissektori eelarvepositsioon komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt 2020. aastal -9,5 % SKPst ja 2021. aastal -3,8 % SKPst. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks prognooside kohaselt jääma 2020. ja 2021. aastal alla 60 %.
- (16) Kuna Poola kavatses 2020. aastal ületada eelarvepuudujäägi kontrollväärtust (3 % SKPst), esitas komisjon 20. mail 2020 aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruande. Kokkuvõttes nähtub analüüsist, et aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/1997 määratletud puudujäägikriteerium ei ole täidetud.
- (17) COVID-19 puhang on toonud Poolas kaasa uue sotsiaalse ja majandusliku olukorra. Esimest korda peaaegu kolme aastakümne jooksul prognoositakse 2020. aastaks majanduslangust. Valitsuse esitatud andmete kohaselt oli pandeemia mõju elanikkonna tervisele suhteliselt väike, muu hulgas tänu selliste enneolematute meetmete varasele vastuvõtmisele nagu range karantiin ja suhtlemisdistantsi hoidmine. Seni on täheldatud kõige rängemaid tagajärgi teenustesektoris (sh transport, jae- ja hulgikaubandus ning vaba aja veetmine) ning töötlevas tööstuses tarneahelate katkestuste tõttu. Kehtestatud piirangute majandusliku mõju leevendamiseks on valitsus käivitanud meetmepaketi, mille maht on ligikaudu 9 % Poola SKPst (puudujääki suurendavad meetmed ja likviidsusmeetmed kokku) ja mis hõlmab ka liidupoolset rahastamist. Seda toetavad ka Poola keskpanga likviidsusmeetmed. Valitsuse toetus keskendub majanduse stabiliseerimisele lühiajalises perspektiivis, toetades töötajate sissetulekuid, pakkudes rahastust ettevõtetele, kes seisavad silmitsi tulude vähenemisega, suurendades tervishoiusektori vastupanu- ja reageerimisvõimet ning tugevdades finantssüsteemi. See hõlmab ka investeerimisprogrammi majanduse taastumise toetamiseks keskpikas perspektiivis. Üldsuse nõudlus poliitikameetmete (sh sotsiaalkindlustusmaksetest vabastamine, oma tegevuse peatanud ettevõtete töötajatele toetuste maksmine ja mikroettevõtetele laenuvõimaluste tagamine) järele on suur. Prognooside kohaselt väheneb SKP COVID-19 pandeemia tõttu 2020. aastal 4,3 % ja seejärel taastub 2021. aastal 4,1 %.
- (18) COVID-19 pandeemia tõttu oli vaja võtta tervishoiusüsteemis enneolematuid meetmeid. Tehti suuri kulutusi, näiteks osteti tervishoiuseadmeid ja -varustust, suurendati haiglate ja laborite suutlikkust, sh värvata juurde töötajaid. Täiendavaid vahendeid tuleb eraldada ka muude edasilükatud või ümbersuunatud tervishoiuteenuste ja investeringute hüvitamiseks. Enne COVID-19 puhangut olid avaliku sektori kulutused tervishoiusüsteemile 4,8 % SKPst, mis oli alla ELi keskmise

(7 % SKPst) 2018. aastal. See koos vahendite ebaoptimaalse jaotamisega takistab tervishoiusüsteemi toimimist ja sellele juurdepääsu. 2018. aastal oli nende Poola elanike osakaal, kellel oli oma hinnangul rahuldamata vajadus arstiabi järele, 4,2 %, mis on oluliselt suurem kui liidu keskmine (2 %). Praktiseerivate arstide ja õdede arv võrreldes elanikkonnaga on endiselt üks väiksemaid liidus ning tervishoiutöötajate jaotumine on riigi lõikes ebaühtlane. Rahvatervis, e-tervis ja esmatasandi arstiabi, mis on esmatähtsad, et parandada ennetust ja juurdepääsu ning muuta süsteem tulevastele väljakutsetele vastupanuvõimeliseks, on endiselt vähearenenud. Pandeemia on mõjutanud pikaajalise hoolduse asutusi, kus paljud hoolealused kuuluvad kõrge riskiga elanikkonnarühma.

- (19) COVID-19 pandeemia mõjutab märkimisväärselt tööturgu, pöörates ümber viimaste aastate töötuse vähenemise suundumuse. Töötuse määr peaks suurenema 3,3 %-lt 2019. aastal ligikaudu 7,5 %-le 2020. aastal ja pisut vähenema 5,3 %-le 2021. aastal. See lühiajaline mõju võib keskpikas perspektiivis muutuda struktuursemaks, eriti haavatavate elanikkonnarühmade puhul. Ajutine lühendatud tööaja kord, mis pakub ettevõtetele piisavaid stiimuleid selle kasutamiseks, võiks olla tõhus vahend töökohtade säilitamiseks. Hoolimata COVID-19 kriisile eelnenud soodsatest suundumustest, on mõne elanikkonnarühma, eelkõige naiste, madala kvalifikatsiooniga töötajate, eakate ja puudega inimeste ning nende hooldajate osalemine tööturul jäänud tagasihoidlikuks. Sisseränne ELi mittekuuluvatest riikidest on aidanud leevendada tööjõupuudust, kuid võõrtöötajate jätkuvat sissevoolu võib olla piirikontrollipiirangute tõttu raske tagada. Paindliku töökorralduse, sealhulgas kaugtöö ja paindliku tööajaga töötamise edendamine, eelkõige alalist laadi tööhõive raames, võib seega tõhustada kriisile reageerimist ja aidata madalama aktiivsuse määraga elanikkonnarühmadel leida alaline töö. See parandaks ka tööturu vastupanuvõimet tulevaste majandussurutiste ajal.
- (20) COVID-19 pandeemia sotsiaalse mõju leevendamiseks, sotsiaalse ühtekuuluvuse säilitamiseks ja majanduse taastamise toetamiseks on vaja olulisi turvavõrke. Viimastel aastatel on Poola käivitanud ulatusliku sotsiaalsiirete programmi, mis hõlmab üldist lapsetoetust ja pensionäridele igal aastal makstavat ühekordset lisatoetust ning mille maht on peaaegu 2,5 % SKPst aastas. Need meetmed ei sõltu majanduslikust olukorrast ja neid on võimalik paremini suunata. Samal ajal on sotsiaaltoetuste katvus väikese sissetulekuga inimeste puhul väike. Leibkondade eelarve uuringu kohaselt suurenes äärmine vaesus 2019. aastal kõige rohkem nende inimeste või perekondade puhul, kes elasid toetustest (v.a pensionid ja invaliidsuspensionid), mis annab märku sotsiaalkindlustussüsteemi puudustest. Pealegi ei võimalda kõik töölepingud juurdepääsu sotsiaalkaitsele, nagu piisavad töötushüvitised, rasedus- ja sünnitushüvitised, haigus- ja invaliidsushüvitised. See muudab mõned töötajad, keda mõjutavad erakorralised meetmed, haavatavamaks ja seab nad vaesuse ohtu. Lisaks on miinimumsissetulekutoetuste tase alla liidu keskmise.
- (21) Kõigi haridustasemetel tavapärase õppetöö järsk katkestamine on tekitanud haridussüsteemile probleeme kaugõppe pakkumisel. Ebavõrdsuse suurenemise ärahoidmiseks on oluline tagada, et kõigil õppijatel, eelkõige ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga õppijatel oleks juurdepääs kaugõppele. Siiski ei olnud 2018. aastal internetiühendusega arvatult leibkondadel, kus on kokku peaaegu 330 000 õpilast. Suurel osal õpetajatest puuduvad digiõppe oskused. Samal ajal on paljudel vanematel raskusi digi- ja koduõppe toetamisega. Meetmete jätkamine koolide ja õpetajate varustamiseks digitaristu ja e-õppematerjalidega lahendaks mõned neist

probleemidest ja tagaks kvaliteedi. COVID-19 kriis on toonud esile üldise struktuurse probleemi seoses digioskuste puuduliku omandamisega, kuna peaaegu pooltel täiskasvanutel puuduvad algtasemel digioskused ja täiskasvanute üldine osalemine õppes on oluliselt tagasihoidlikum kui liidus keskmiselt. Hiljutised kutsehariduse reformid ei ole piisavalt motiveerinud tööandjaid selles osalema ning töökohal toimuvat koolitust on endiselt liiga vähe. Tekkiv õpetajate nappus osutab vajadusele suurendada õpetaja elukutse atraktiivsust.

- (22) COVID-19 puhang on tõsiselt mõjutanud ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ja mikroettevõtjate töötingimusi. Kaugtöö korraldamine on väljakutse ning ainult kümnendik Poola ettevõtetest on piisavalt digitaliseeritud, et oleks võimalik kiirelt kohaneda uute tingimustega. Üks peamisi takistusi VKEde digitaliseerimisel on omanike, juhtide ja töötajate vähene digikirjaoskus. Digitehnoloogia kasutamine avalikus halduses on esmatähtis, et tagada riiklike teenuste osutamine ning suunata kriisi jälgimiseks ja ohjeldamiseks vajalikke meetmeid. Lisaks vähendavad tõhusad digitaalsed avalikud teenused tarbetut regulatiivset ja halduskoormust, mis võib olla majanduse taastumise etapis otsustava tähtsusega.
- (23) Kriisi mõju leevendamiseks annab Poola valitsus mõjutatud ettevõtetele garantiide, laenude ja tingimuslike toetuste kaudu märkimisväärset likviidsustoetust, keskendudes VKEdele ja mikroettevõtjatele. Poola keskpank toetab valitsuse meetmeid, sealhulgas järelturul riigivõlakirjade ostmise kava ja märkimisväärsete intressimäärakärbete kaudu. Nende meetmete tulemuslik ja kiire rakendamine ning nende tulemuslik ülekandmine vahendajate poolt on esmatähtis, et aidata ettevõtlussektoril tegevust jätkata ja soodustada majanduse taastumist. Nende meetmete kavandamisel ja rakendamisel tuleb arvesse võtta pangandussektori vastupanuvõimet ning jälgida finantssüsteemi stabiilsust. Mõjutatud ettevõtete rahavoogusid aitab parandada ka maksude ja sotsiaalmaksete tasumise edasilükkamine ning riigiasutuste lepinguliste maksete kiirendamine.
- (24) Majanduse taastumise toetamiseks on oluline kiirendada investeerimisküpsete avaliku sektori investeerimisprojektide elluviimist ja edendada erainvesteeringuid, muu hulgas asjakohaste reformide kaudu. Poola majandus on CO₂-mahukas ja õhukvaliteet on üks kehvemaid liidus, tuues kaasa suuri keskkonna- ja terviseprobleeme. Seepärast on oluline kavandada ja vastu võtta ambitsioonikad meetmed, mille eesmärk on õigeaegselt üle minna puhtale energiale kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppega ning riikliku energia- ja kliimakavaga. Kuigi valguskaabliühenduse kasutuselevõtu poolest on Poola näitajad üle ELi keskmise ning viimastel aastatel on ülikiire ja mobiilse lairibaühenduse kasutuselevõtt tehtud märkimisväärsed edusamme, on Poola võetud ühenduvuseesmärkide saavutamisest endiselt kaugel. Majanduse taastumist saaks täiendavalt toetada märkimisväärsete investeeringutega kestlikusse transporditaristusse, et parandada ühendust äärealade ja majanduskeskuste vahel. Poola tugineb üha enam teadusele ja innovatsioonile, et tagada pikaajaline kestlik majanduskasv ja konkurentsivõime. Teadus- ja arendustegevuse kulutuste suhe SKPsse on jätkuvalt alla ELi keskmise ning hoolimata nähtavatest edusammudest riigi innovatsiooni ökosüsteemi poliitikavaldkondades on teadusasutuste ja ettevõtete puudulik koostöö endiselt peamine innovatsiooni tugevdamise takistus Poolas. Õiglase ülemineku fondi vahendite kavandamine ajavahemikuks 2021–2027 võib aidata Poolal lahendada mõned probleemid, mis on seotud üleminekuga kliimanetraalsele

majandusele, eelkõige riigiaruande D lisaga hõlmatud territooriumidel⁸. See võimaldaks Poolal seda fondi kõige paremini kasutada.

- (25) Stabiilne ja prognoositav ettevõtluskeskkond ning sõbralik investeerimiskliima on pärast pandeemiat majanduse taastumise seisukohast olulised. Kohtusüsteemi sõltumatus, tõhusus ja kvaliteet on selle olulised osad. Õiguskindlus, sealhulgas juurdepääs sõltumatutele kohtutele, ning usaldus õiguspoliitika ja institutsioonide kvaliteedi ja prognoositavuse vastu on samuti olulised tegurid, millest sõltub ühtse turu toimimine ja Poola positsiooni kaitsmine Euroopa tarneahelates pärast pandeemiat. Lisaks komisjoni pikaajalisele murele õigusriigi olukorra pärast Poolas, mida on juba käsitletud Euroopa Liidu Kohtu otsustes, tekitavad täiendavat muret hiljutised suundumused, seades ohtu Poola ja ELi õiguskorra toimimise.
- (26) Usaldusväärne ja stabiilne regulatiivne keskkond on majanduskasvu ja erainvesteeringute kestlikkuse aluseks. Nõuetekohase avaliku ja sotsiaalpartneritega konsulteerimise puudumine mõjutab negatiivselt ettevõtluskeskkonna stabiilsust ja usaldusväärset ning õigusaktide kvaliteeti. Avalikud konsultatsioonid tehti kohustuslikuks ministrite nõukogu esitatavate eelnõude puhul, kuid neid kas ei korraldata või ei ole need kohustuslikud ettepanekute puhul, mille puhul kasutatakse alternatiivseid võimalusi, näiteks parlamendiliikmete esitatavate ettepanekute puhul. See ebajärjepidevus mõjutab veelgi õigusaktide kvaliteeti. Lisaks on sotsiaaldialoogi kvaliteet viimastel aastatel halvenenud, eelkõige seetõttu, et poliitikakujundamise protsessis raames ei korraldata konsultatsioone või on need väga lühikesed. Konsultatsioonideks piisava aja tagamine, seadusi ja poliitikadokumente käsitlevate sidusrühmade arvamuste kasutamise parandamine ning konsultatsioonidest vabastatud õigusaktide arvu vähendamine tugevdaks sotsiaalpartnerite kaasamist ja aitaks parandada õigusloome kvaliteeti. Sotsiaaldialoogi nõukogu moodustab kolmepoolse sotsiaaldialoogi institutsioonilise raamistiku. Kuid 2020. aasta aprillis vastu võetud õigusnormid nõrgendavad sotsiaalpartnerite sõltumatust sotsiaaldialoogi nõukogus ja võivad veelgi halvendada sotsiaaldialoogi tulemuslikkust riigis.
- (27) Kuigi praegustes soovitudes keskendutakse pandeemia sotsiaal-majandusliku mõju leevendamisele ja majanduse taastamise hõlbustamisele, hõlmasid nõukogu poolt 9. juulil 2019 vastu võetud 2019. aasta riigipõhised soovitud ka reforme, mis on olulised keskpika perioodi ja pikaajaliste struktuursete probleemide lahendamiseks. Need soovitud on jätkuvalt asjakohased ja nende järgimist jälgitakse järgmise aasta Euroopa poolaasta tsükli jooksul. Sama kehtib ka investeeringutega seotud majanduspoliitikat käsitlevate soovitude kohta. Viimati nimetatud soovitusi tuleks arvesse võtta ühtekuuluvuspoliitika rahastamise strateegilisel kavandamisel pärast 2020. aastat, sealhulgas praeguse kriisiga seotud leevendusmeetmete ja väljumisstrateegiate puhul.
- (28) Euroopa poolaasta on liidus majandus- ja tööhõivepoliitika pideva koordineerimise raamistik, mis võib edendada kestlikku majandust. Liikmesriigid on teinud oma 2020. aasta riiklikes reformikavades kokkuvõtte ÜRO kestliku arengu eesmärkide rakendamisel tehtud edusammudest. Tagades allpool esitatud soovitude täieliku rakendamise, aitab Poola kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele ja ühistele jõupingutustele tagada liidus konkurentsivõimeline kestlikkus.
- (29) Komisjon on Euroopa poolaasta (2020) raames Poola majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2020. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2020. aasta lähenemisprogrammi ja 2020. aasta riiklikku reformikava ning varasematel

⁸ SWD(2020) 520 final.

aastatel Poolale esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Poola eelarve- ja sotsiaal-majanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.

- (30) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2020. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁹ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

SOOVITAB Poolal võtta 2020. ja 2021. aastal järgmisi meetmeid.

1. Kooskõlas üldise vabastusklausliga võtta kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Parandada tervishoiusüsteemi vastupanuvõimet, juurdepääsetavust ja tulemuslikkust, sealhulgas tagades piisavad vahendid ja kiirendades e-tervise teenuste kasutuselevõttu.
2. Leevendada kriisi mõju tööhõivele, edendades eelkõige paindlikku ja lühendatud tööajaga töökorraldust. Paremini suunata sotsiaaltoetusi ja tagada juurdepääs abivajajatele. Parandada digioskusi. Edendada veelgi ettevõtete ja avaliku halduse üleminekut digitehnoloogiale.
3. Jätkata jõupingutusi, et tagada ettevõtetele juurdepääs rahastusele ja likviidsusele. Kiirendada investeerimisküpsete avaliku sektori investimisprojektide elluviimist ja edendada erainvesteeringuid, et toetada majanduse taastumist. Keskenduda investeeringute tegemisel üleminekule rohelisele majandusele ja digitehnoloogiale, eelkõige digitaristule, energia puhtale ja tõhusale tootmisele ja kasutamisele ning säästvale transpordile, aidates järk-järgult vähendada majanduse CO₂ heidet, sealhulgas söekaevanduspiirkondades.
4. Parandada investeerimiskliimat, eelkõige tagades kohtute sõltumatuse. Tagada tulemuslikud avalikud konsultatsioonid ja sotsiaalpartnerite kaasamine poliitika kujundamisse.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

⁹ Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.